

PELS RIJCKEN

Magazine

#10
26

PELS RIJCKEN MAGAZINE JAARGANG 3 | OKTOBER 2026

**“HERNIEUWDE
WEGING BELANGEN
OM RECHTSSTAAT
TE BESCHERMEN”**

Marnix Alink, directeur
Juridische Zaken Defensie

Het geschreven en het gesproken woord

Uitspreken

Advocaten zijn mensen van het geschreven en het gesproken woord. Met ons magazine bieden wij, versterkt door fotografie en visueel design, geschreven verhalen. In deze editie voegen we daar een ander medium aan toe: een podcastserie, te beluisteren via de links bij de verhalen in dit magazine.

Aanleiding daarvoor was de Week van de Rechtsstaat, en onderdeel daarvan was een open huis op zaterdag 12 september. Samen met onder meer de Hoge Raad, de Raad van State, de Eerste en Tweede Kamer en de Nationale ombudsman openden wij onze deuren.

Gedurende die dag namen wij in aanwezigheid van publiek vier podcasts op met podcastkanaal Jong Juridisch. Te beginnen met Thijs Franssen, over recht doen bij rampen. Daarna schoof kantoorgenoot Wemmeke Wisman aan, die sprak over belastingzaken en klemzitten in de rechtsstaat. Haar verhaal is ook te lezen in de rubriek 'De Zaak'. Julian Kramer en Anne Cramer lichtten daarna toe hoe het is om als jonge advocaat te werken voor overheidscliënten en aan vraagstukken rond ruimtegebrek en de Spreidingswet.

Tot slot sprak hoogleraar Iris van Domselaar van de Universiteit van Amsterdam met landsadvocaat Reimer Veldhuis over haar pleidooi om rechtsstatelijkheid op te nemen als zesde kernwaarde van de advocatuur. In de podcast licht Veldhuis toe hoe hij daar handen en voeten aan geeft binnen ons kantoor en welke extra stappen denkbaar zijn. Er is namelijk wel wat aan de hand. Het vertrouwen in de democratische rechtsstaat is minder vanzelfsprekend dan voorheen en dat raakt aan de fundamenteën van onze manier van samenleven.

Tijdens het open huis vond ook de finale plaats van de pleitwedstrijden met vier scholen. Kantoorgenoot Elisabeth Pietermaat begeleidde dat. Het vormde voor mij een van de hoogtepunten van die dag. Geëngageerde scholieren die in staat zijn standpunten vanuit diverse perspectieven te bepleiten. Zij gaven er moeiteloos een stem aan. En dan moet ik ook denken aan advocaat Berend-Bram Heinen die in de rubriek 'Koffie met...' uitlegt hoe zijn voetbalcarrière hem hielp zich eerst in het team uit te spreken en nu in zijn werk als advocaat.

Of een woord nu gesproken of geschreven is, het gaat erom dat wij ons blijven uitspreken, jong en oud, voor wat wij rechtvaardig vinden. Als kantoor blijven wij dat in ieder geval doen als de democratische rechtsstaat in het geding is. Lees de verhalen of luister de podcasts om te horen wat dat zoal betekent.

Veel lees- én luisterplezier!

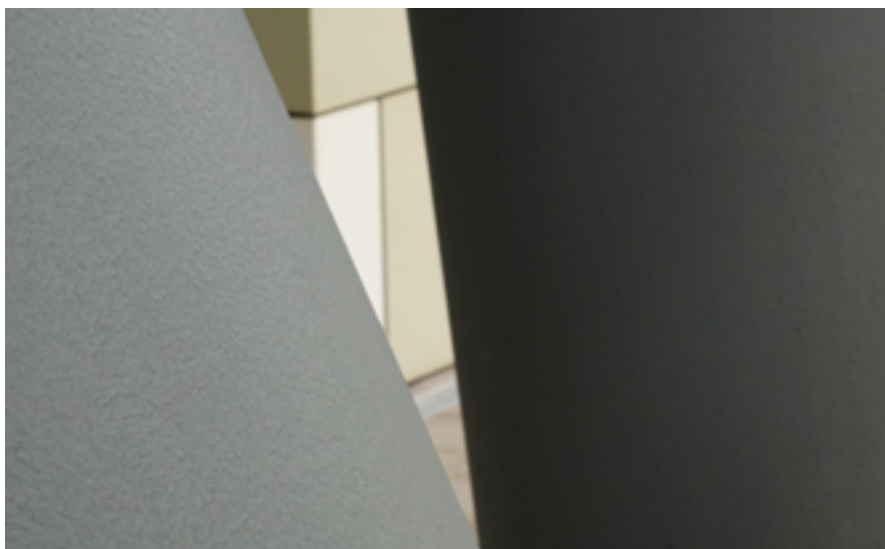
Sandra van Heukelom-Verhage

Inhoud

06

DE ZAAK
KLEM IN DE
RECHTSSTAAT

14

DE JURIDISCHE
WERKELIJKHEID VAN:
RUIMTEGEBREK

20

IN GESPREK MET
MARNIX ALINK EN
FOLKERT VENEMA:
“BEPAALD GEEN
CARTE BLANCHE
MET WET OP
DEFENSIE-
GEREEDHEID”

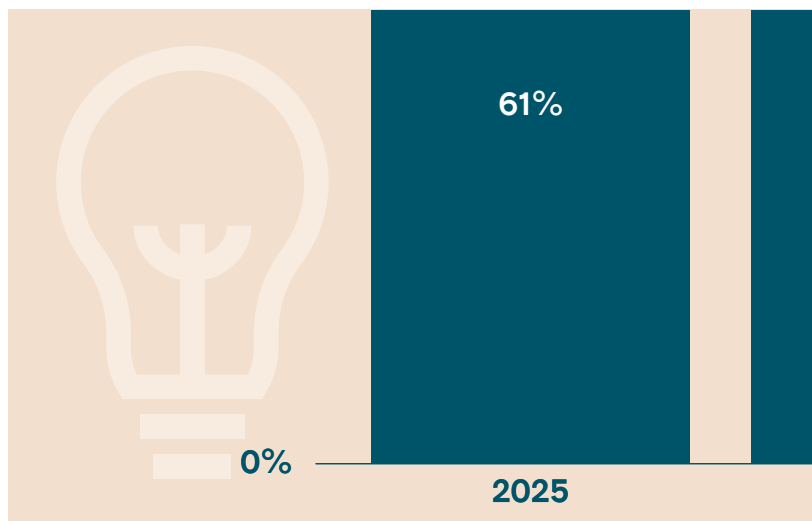
26

WEEK VAN DE RECHTSSTAAT

33

ONDERZOEK IPSOS I&O: DRUK OP VERTROUWEN IN FUNCTIONEREN RECHTSSTAAT

12

UIT DE LANDSPRAKTIJK

36

KOFFIE MET...

39

KORTE BERICHTEN

47

VACATURES

48

BLIKVANGER

DIT MAGAZINE
PER MAIL
ONTVANGEN?
ABONNEER
JE VIA DE
QR-CODE!

COLOFON De advocaten van Pels Rijcken bieden juridisch advies en advocatuurlijke bijstand aan cliënten, zowel in als buiten rechte. We zijn het kantoor van de landsadvocaat. Onze cliënten zijn de Nederlandse Staat, andere overheden zoals gemeenten, provincies, waterschappen en private partijen zoals onderwijs- en zorginstellingen en het bedrijfsleven.

MAGAZINE Met dit magazine geven wij periodiek een inkijkje in ons kantoor en in ons werk. Door verhalen van de mensen die samen Pels Rijcken vormen en door interviews met onze cliënten. Pels Rijcken Magazine verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIEADRES

Bezuidenhoutseweg 57,
2594 AC Den Haag,
telefoon: +31 70 515 3000,
e-mail: reactie@pelsrijcken.nl

REDACTIE Pels Rijcken

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Anne Reitsma (fotografie),
Chris Bonis (fotografie),
Daphne van Dijk (tekst Koffie met...),
Felix Guérain (tekening),
Grieteke Meerman (tekst De zaak en Week van de Rechtsstaat),
Ontwerpwerk (designadvies),
Sebastiaan van Denzel (fotografie),
Van Deventer (drukwerk),
Wouter Romeijnders (fotografie).

ABONNEREN EN

WEBSITE Alle voorgaande nummers, losse bijdragen en abonneermogelijkheden zijn ook te vinden op pelsrijcken.nl/actueel/magazine.

Het recht op vrijheid is een verworvenheid van de rechtsstaat, maar daarbij horen ook plichten, zoals het betalen van belasting. Een combinatie van complexe regelgeving, groeiend wantrouwen in de overheid en schadelijk belastingadvies, kan mensen klem zetten in de rechtsstaat. Met alle maatschappelijke gevolgen van dien. Advocaat Wemmeke Wisman stond de Belastingdienst bij in een kort geding. “Het ging om mensen die vaak al klem zaten.”

Klem in de rechtsstaat

De zaak diende bij de rechtbank Limburg (ECLI:NL:RBLIM:2023:6530, Rechtbank Limburg, C/03/322326 / KG ZA 23-342) en werd vervolgens behandeld door het Gerechtshof Den Bosch (ECLI:NL:GHSHE:2024:3745, Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 200.336.892).

Vele duizenden aangiftes had de Belastingdienst inmiddels binnen gekregen van mensen die de te betalen inkomstenbelasting opgaven als gift. Ze waren geïnspireerd door een zelfbenoemd juridisch advieskantoor, dat stelde dat de Belastingdienst zelf toch ook een algemeen nut beogende instelling (ANBI) was en daarom net als voor andere ‘ANBI’ giften aftrekbaar zijn. Belasting betalen was dus niets anders dan een gift overmaken aan de Belastingdienst. De creativiteit zou haast bewondering wekken, als het niet zo ernstig was.

Verplichte betalingen als ‘aftrekbaar gift’

“Ons belastingstelsel werkt zo dat je een teruggave vaak gewoon krijgt toegekend. Pas bij controle, als de onjuistheid wordt vastgesteld, gaat de Belastingdienst het geld weer terugvorderen”, legt advocaat-partner Wemmeke Wisman uit, die de Belastingdienst regelmatig bijstaat in de meer uitzonderlijke fiscale kwesties. “De mensen die naar het advies gingen handelen, zaten vaak al klem: financieel kwetsbaar, wantrouwend richting de

overheid, en gevoelig voor de redenering dat je jezelf los kunt verklaren van het systeem. Die denken: eindelijk een meevaller en zij wijzen mij ook nog de weg. Maar je komt van de regen in de drup, want je moet die teruggaven alsnog terugbetalen, soms zelf met een boete erbovenop. Dat is het tragische. Ik was daarom echt gemotiveerd voor deze zaak, omdat het die mensen kon behoeden voor erger ellende.”

Bovendien zorgde het bij de Belastingdienst zelf voor veel onnodig werk. Ondanks pogingen om met een aangepaste toelichting op internet tegenwicht te bieden aan de misinformatie, ontving de Belastingdienst naar eigen schatting zo’n 10.000 onjuiste belastingaangiftes, bezwaarschriften en verzoeken om ambtshalve vermindering, van mensen die op het advies waren afgegaan. Al die reacties moesten worden afgehandeld, ook al waren ze stuk voor stuk kansloos. “Dat is schade waar wij allemaal last van hebben, een overbelaste Belastingdienst.”

FOTO: PELS RÜCKEN

KLEEM

“Mensen kunnen zo worden gewaarschuwd”

Hoge Raad overspoeld met brieven

De aantrekkingskracht die uitging van het advieskantoor was groot. Het was opgezet als een vereniging, met twee adviseurs wier ideeën zonder meer raakvlakken vertoonden met het soevereine gedachtegoed: het idee dat je zelf zou mogen bepalen welke wetten en regels van de Staat voor je gelden. Daarbij moet worden opgemerkt dat Wisman en haar collega's hen zelf nooit als 'soverein' hebben bestempeld. De juridisch ogende adviezen leken deugdelijk in de ogen van niet-juridisch onderlegde mensen, maar waren overduidelijk ('evident') onjuist, en de betrokkenen wisten dat, of hadden dat moeten weten, betoogde Wisman.

Naast de Belastingdienst krijgen ook andere overheids- en rechtsinstanties te maken met de gevolgen van dit gedachtegoed, en ook de AIVD waarschuwt ervoor. Eind 2023 sloeg Dineke de Groot, president van de Hoge Raad, in de media alarm: het hoogste rechtscollege bleek te worden overspoeld met brieven van mensen die weigerden schulden te betalen omdat ze zichzelf niets met de Staat te maken vonden hebben. Wisman: “Ik vond het veelzeggend dat zij dit onderwerp uit zichzelf aankaartte.”

Wantrouwen in systeem

Hoe ver het wantrouwen van de gedaagden reikte, bleek uit een verzoek dat tijdens de procedure op tafel kwam: een van hen betoogde dat de eed van de rechter niet geldig was. Zulk wantrouwen maakt een procedure ook lastiger: gedaagden die het gezag van een rechter in twijfel trekken, of zelfs het bestaan van de rechtsstaat zelf, zijn niet altijd gevoelig voor een dwangsom.

Misleidend advies

Toch werd in deze zaak voor het gebruikelijke instrument gekozen. Geëist werd onder meer dat de mannen op straffe van een dwangsom moesten stoppen met het geven van het bestreden advies en de misleidende informatie van de website moesten halen. Ook vorderde de Belastingdienst een verbod om nog langer te beweren dat alle betalingen aan de Staat aftrekbaar zijn, alleen omdat de Staat een ANBI-instelling is, dat de Grondwet niet geldig is, of dat medewerkers van de Belastingdienst zich schuldig maken aan strafbare feiten.

Een positief effect van een procedure tegen een adviesbureau dat mensen op het verkeerde been zet, is publiciteit. Wisman: “Mensen kunnen zo worden gewaarschuwd dat ze niet op de goede weg worden gestuurd. Als daar dan aandacht voor is, dan hoop je dat mensen dat oppikken, dat dat niet meer kan.”

De voorzieningenrechter stelde de Belastingdienst in het gelijk. Het adviesbureau en een van de bestuurders gingen in hoger beroep, de andere bestuurder berustte. Ook het gerechtshof liet de veroordeling in stand. Omdat in de tussentijd nieuwe uitlatingen waren gedaan, werden in hoger beroep aanvullende verboden opgelegd en moest gedurende een half jaar een rectificatie op sociale media blijven staan. “Naar ik heb begrepen heeft dit al met al effect gesorteerd.”

| FOTO'S: WOUTER ROMEIJNDERS |

Scan de QR-code en beluister de hele podcast bij Jong Juridisch.

“Het neemt
onderliggend
wantrouwen
niet weg.
Daar is geen
juridische
oplossing
voor”

10.000

documenten

Het geschatte aantal evident onjuiste belastingaangiften, bezwaarschriften en verzoeken om ambtshalve vermindering.

2.100

leden

Het aantal mensen dat, volgens een nieuwsbrief uit 2023, betalend lid was van de vereniging dat de juridische adviezen verstrekke.

| FOTO: CHRIS BONIS |

“Er moest een grens worden getrokken”

Wemmeke Wisman advocaat

Werkzaam bij Pels Rijcken sinds 1998 en sinds 2008 als partner. Wemmeke is gespecialiseerd in het voeren van (complexe) civiele procedures met (internationaal) publiek-rechtelijke aspecten. Tot haar cliënten behoren naast de Belastingdienst diverse ministeries, lagere overheden en (beursgenoteerde) bedrijven. Zij heeft vanuit die specialisaties een veelzijdige praktijk opgebouwd, van belastingkwesties tot immuniteit van staten en teruggave van roofkunst.

Gedachtegoed zelf niet in geding

Bijzonder aan de zaak was niet alleen de aard van het advies en de gevolgen ervan, maar ook de wereld van de ‘soevereinen’ die als achtergrond fungeerde. In elk geval voor de wederpartij, die met grote stelligheid het bestaansrecht en de legitimiteit van de Belastingdienst ter discussie stelde. Of de gedaagden het soevereine gedachtegoed daadwerkelijk aanhingen, was juridisch echter niet relevant, legt Wisman uit.

“Wij hebben het woord soevereinen niet eens genoemd. We benaderden het vanuit de aansprakelijkheid: jij doet dingen die tot gevolg hebben dat er schade ontstaat. Zodra je de inhoud van het onderliggende gedachtegoed zelf gaat toetsen, krijg je een discussie over vrijheid van meningsuiting. En dat is een groot goed. De scheidslijn ontstaat wanneer iemand dat als juridisch advies presenteert en daarbij mensen daadwerkelijk aanzet tot onrechtmatig handelen met schade tot gevolg. Bovendien is belastingwetgeving neutraal: die geldt voor iedereen gelijk, ongeacht welke overtuiging je hebt.”

Sympathie

Volgens haar is de voedingsbodem van deze ontwikkeling een opstapeling van praktische problemen: toenemende armoede, complexe regelgeving en een gebrek aan capaciteit bij instanties om mensen goed te helpen. “Het is belangrijk om begrip te hebben voor het standpunt van een wederpartij en dat is ook bij deze wederpartij niet zo moeilijk. Ik denk dat het leven voor hele volksstammen veel te ingewikkeld is geworden. Ik liet mijn man vroeger de toeslagen aanvragen, omdat ik het daar Spaans benauwd van kreeg.”

Haar punt: als zelfs een fiscaal geschoolde advocaat met een goed inkomen al moeite heeft om alle regels, wijzigingsplichten en formaliteiten rond bijvoorbeeld de kinderopvangtoeslag bij te houden, hoe moet dat dan voor mensen zonder die achtergrond, tijd, of ondersteuning? Die komen klem te zitten.

Wisman: “De persoonlijke problemen die daaruit voortkomen, leiden tot wantrouwen in het systeem. Dat leidt tot afzetten tegen het systeem, wat weer leidt tot ontvankelijkheid voor theorieën die mensen bevestigen in hun gedachte dat ze niks met het systeem te maken hoeven te hebben, en dat je dus zonder het systeem kan, dat je jezelf onafhankelijk kan verklaren.”

Het roept de vraag op wat je eigenlijk bereikt met een rechtszaak tegen mensen die het vertrouwen in de rechtsstaat al kwijt zijn. Wisman is er nuchter over. “Het heeft geholpen om de stroom met onjuiste aangiften aan te pakken. Maar het neemt natuurlijk het onderliggende wantrouwen in het systeem niet weg. Daar is in essentie helemaal geen juridische oplossing voor. Het is gekrabbel in de marge, eigenlijk. Alleen, soms is er toch behoefte bij een bestuursorgaan of bij een instantie om iets te doen, om ook te kunnen verantwoorden naar het publiek, of intern, naar je toezichtsorganen, dat je iets niet ongestraft laat, of ongemoeid laat. Soms moeten we met elkaar ook een grens trekken.”

| Uit de landspraktijk |

**“Ervaren zij verlies
van vrijheid en meer
wetteloosheid?”**

Aanjagers en verjagers

Tijdens een debatavond aan de start van de Week van de Rechtsstaat, spraken wij met elkaar over maatschappelijke rechtszaken. Alleen al het feit dat directeur Marieke Vellekoop (Greenpeace), journalist Hans Nijenhuis (AD), burgemeester Paul Depla (Breda) en onderzoeker Rowie Stolk (Universiteit Leiden) daartoe bereid waren, onderstreept dat er een gedeelde verantwoordelijkheid voor de rechtsstaat wordt ervaren.

Een dikke anderhalf uur ging het over maatschappelijke problemen die aan de rechter worden voorgelegd. De overheid is daarin dan vaak partij. Dat brengt volgens mij veel goeds. Het kan een aanjager zijn van een oplossing. Het zorgt ook voor dilemma's en daarover ging het debat. Kijk het vooral zelf terug bij de Vereniging voor OverheidsManagement.

Het deelnemen aan de Week van de Rechtsstaat doen wij als kantoor niet voor niets. Want zorgwekkend genoeg neemt het vertrouwen in de democratische rechtsstaat af. We lieten dat meten door Ipsos I&O. Mensen noemden spontaan als belangrijkste rechten en plichten: het recht op vrijheid en de plicht dat iedereen zich aan wetten en regels houdt.

Maar wat betekent het als een groeiend deel van de Nederlanders, nu 43 procent, zegt niet zo veel/helemaal geen vertrouwen te hebben in het goed functioneren van de rechtsstaat? Ervaren zij verlies van vrijheid en meer wetteloosheid?

Nijenhuis vergeleek het tijdens het debat met de situatie van verkeersdrukte op een kruispunt. Als mensen zich niet houden aan de regel dat je, ondanks groen licht, wacht met rijden tot het kruispunt leeg is, dan staat iedereen vast. Dan is er dus geen vrijheid met chaos en boosheid tot gevolg. Niemand die het dan over de rechtsstaat heeft, schetste hij, maar iedereen gaat hopen op een sterke man die de boel kort en klein slaat om het kruispunt vrij te maken.

Hoe los je dat op? De Week van de Rechtsstaat alleen gaat dat niet teweegbrengen. Maar het kan wel een aanjager zijn van oplossingen. Zo sprak NRC-journalist Bas Heijne bij de opening. Ik neem daaruit mee dat de grote vraag is hoe we zorgen dat de rechtsstaat een zaak is van het hoofd én van het hart. Zodat mensen niet hopen op een gewelddadige verjager van de rechtsstaat als het vastloopt.

Al is de Week dan een druppel op een gloeiende plaat, elke druppel telt wel op. We moeten er samen voor zorgen dat iedereen zich verbonden voelt met het hart van de democratische rechtsstaat: het parlement als de wetgever, de overheid als de uitvoerende macht en de onafhankelijke rechtspraak. Als landsadvocaat wil ik mijn verantwoordelijkheid nemen en ook een aanjager zijn. Zoals door rechtsstatelijkheid nog steviger te verankeren in ons werk.

REIMER VELDHUIS

De juridische
werkelijkheid van:
Ruimtegebrek

GE

Het lijkt soms alsof wet- en regelgeving en het toenemend juridisch debat hierover in rechtszaken het ruimtegebruik in Nederland verdelen. **Neem de juridische discussie over stikstofuitstoot, de geluidplafonds rond Schiphol en de rechten van de wolf.** Niets is minder waar. Nu verschillende publieke belangen strijden om dezelfde grond en milieuruimte, bieden alleen maatschappelijke en bestuurlijke keuzes soelaas voor toekomstig ruimtegebruik.

Het begrip 'nimby': not in my backyard, verscheen in de jaren zeventig voor het eerst in de media en is sindsdien een gevestigd verschijnsel in omgevingsvraagstukken geworden. Omwonenden ('nimbies') die vanwege de te verwachten overlast proberen de komst of uitbreiding tegen te houden van nieuwe windparken, bedrijventerreinen, woonwijken of infrastructuur.

“Wat wij in de praktijk zien, is dat de 'nimby' steeds vaker juridische middelen aangrijpt. Misschien komt het doordat er een steeds grotere claim op het ruimtegebruik in Nederland is of doordat mensen meer bereid zijn stappen te ondernemen. Wellicht is het ook een effect van de Omgevingswet”, zegt advocaat Daniëlle Roelands-Fransen die hoofdzakelijk overheden adviseert over omgevingsvraagstukken.

Onder de Omgevingswet is participatie over ruimtelijke ontwikkelingen centraal gesteld. Stakeholders worden in een vroeg stadium uitgenodigd om mee te denken over een ontwikkeling.

Waar participatie ertoe zou moeten leiden dat een discussie over bijvoorbeeld de schaduwwerking van een nieuw flatgebouw wordt beslecht met het herpositioneren van de flat of door er bijvoorbeeld een woonlaag minder bovenop te bouwen, is dat niet altijd het resultaat.

“Tegenwoordig stapt men naar de rechter met de klacht dat in het kader van participatie onvoldoende rekening wordt gehouden met de belangen van derden omdat de ontwikkeling toch doorgang vindt”, aldus Daniëlle Roelands-Fransen. Die ontwikkeling neemt een steeds grotere vlucht.

HOOFDZAKEN

Bij de zogenoemde Omgevingskamer van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is de schaarse ruimte en de toenemende discussie daarover goed te merken.

2025 Na jaren van stijging is in 2025 weliswaar het aantal nieuwe zaken gedaald, maar de bestaande zaken worden almaar complexer.

73 WEKEN Daardoor nam de doorlooptijd van 'hoofdzaken' in 2025 op naar 73 weken gemiddeld, waar dat in 2024 nog 62 weken was en in 2021 nog 43 weken.

Woordvoerder Pieter-Bas Beekman:

"We zien daarbij dat werkelijk alle mogelijke gronden voor beroep worden aangevoerd. Verlies van uitzicht als beroepsgrond is sterk in opkomst. Verder gaat het bijvoorbeeld om parkeeroverlast, geluidshinder, windhinder, verlies van privacy, verkeerstoename, trillingshinder. Op elke beroepsgrond moet worden ingegaan. We kampen daardoor ook met achterstanden."

Gezien de woningnood startte de Afdeling bestuursrechtspraak sinds de zomer van 2024 het 'Woningbouwproject' waarbij kort gezegd woningbouwzaken voorrang krijgen op andere rechtszaken in het omgevingsrecht. Dat loopt nog door tot zeker de zomer van 2027. De ambitie om zoveel mogelijk woningen te bouwen, vormt een rode draad in tal van procedures en juridische kwesties rond ruimtegebrek, zegt Roelands-Fransen. Ze somt op:

Het woningbouwproject Binckhorst in Den Haag is een project van de lange adem. Waar het gebied nu nog overwegend een bedrijventerrein is, moeten steeds meer woningen komen. Bedrijven komen daartegen in verweer omdat ze vrezen steeds minder milieuruimte over te houden als er eenmaal mensen wonen die klagen over overlast.

Het Hamerkwartier in Amsterdam-Noord kent een vergelijkbare historie. Ook daar verandert een bedrijventerrein naar een woonwijk met duizenden woningen. Met een chemiebedrijf dat er wel blijft, zijn nu afspraken gemaakt. De woningen komen verder van het bedrijfsterrein af te staan en het chemiebedrijf op het industrieterrein heeft toekomstgaranties gekregen.

Juridische instrumenten kunnen wel helpen, zegt Roelands-Fransen. "Je kunt sturingsregels opstellen. Maar het begint alsnog wel met een bestuurlijke keuze. Daarna volgt het juridisch uitwerken ervan. Afhankelijk van de thema's die spelen, dienen keuzes door het rijk, op provinciaal niveau of gemeentelijk niveau te worden genomen. Dat vraagt om het in samenhang bezien van verschillende thema's. De Omgevingswet biedt daarvoor het instrument van de Omgevingsvisie: een integraal document waarin gebruiksruimte moet worden verdeeld. Niet voor niets vormde de verdeling van gebruiksruimte één van de ontwerpprincipes van de Omgevingswet. Het is en blijft van belang om dit principe centraal te stellen en daar het beleid omheen te vormen. Daar valt zeker nog winst te behalen".

Maar daarnaast ziet Roelands-Fransen een nieuw soort belanghebbende die in opkomst is op het juridische strijdtoneel. Eentje die de discussie fundamenteel van aard wijzigt.

“Je zou ze de ‘nimi’, de not in my interest, kunnen noemen. Partijen die niet zozeer strijden voor hun individuele woongenot in de achtertuin, maar eveneens voor een publiek belang, zoals van bedrijvigheid, defensie en waterveiligheid. Dat de ruimte daarvoor zich moeilijker laat verdelen, is een teken aan de wand dat grond en milieuruimte almaar schaarser worden en dat steeds meer knelt.”

Gevraagd naar juridische ondersteuning bij dergelijke kwesties, moet Roelands-Fransen steeds vaker toelichten dat er geen juridische oplossing is die de belangenafweging eenvoudiger maakt. “Partijen worden in hun publieke belangen geraakt doordat andere publieke belangen voor gaan. De moeilijke boodschap is dat er geen regelgeving bestaat die dat soort keuzes al bepaalt. De rechter toetst in dergelijke kwesties bovendien marginaal. De rechter bepaalt immers niet welk publiek belang voorrang heeft, maar gaat vooral na of de gevolgde procedure juist is geweest en de motivering bij besluiten deugdelijk is geweest.”

Dat overheden het maken van die belangenafweging complex vinden, is goed te begrijpen, zegt ze. Zo stapelen de voorbeelden zich op van complexe procedures als gevolg van dit soort kwesties. Zo koos de provincie Groningen voor het voorrang geven aan de energietransitie in de Oostpolder direct aansluitend aan de Eemshaven, waardoor de agrarische bedrijven in die omgeving beperkt worden.

“Zij zijn de nimies in deze kwestie. Een sprekend voorbeeld is ook de zoektocht naar de locatie voor een nieuw radarstation voor Defensie. Door plannen voor windparken en woonwijken is de ruimtelijke inpasbaarheid van een radar met voldoende dekkingsgraad in Nederland aanzienlijk beperkt. De locatie waar de keuze uiteindelijk op viel, resulteerde in hevig protest, gevolgd door juridische stappen bij rechterlijke instanties, vanwege de aldaar gevreesde effecten voor omwonenden.

Omwonenden worden daarbij gesteund door het lokale bestuur in hun strijd tegen Defensie.”

Veel druk op de ruimte ontstaat als gevolg van de gewenste uitbreiding van woongebieden. “Wie kriskras door Nederland rijdt, kan nog wel eens denken: ik zie nog wel weidse vlakten. Daar moet toch wel iets mogelijk zijn. Maar schijn bedriegt. Zo botst de komst van het nieuwe dorp Cortelande met 8.000 woningen in de gemeente Zuidplas op het belang van waterveiligheid. Het hoogheemraadschap is daar de nimi, die het publieke belang van water naar voren brengt, tot aan de bestuursrechter. Inmiddels is daar een bestuurlijk compromis gesloten en is het beroep bij de rechter ingetrokken. Overigens liggen er daar alsnog wel andere beroepen.” Tot slot concludeert Roelands-Fransen daarom: “Zorgvuldig ruimtegebruik betekent in veel gevallen meervoudig ruimtegebruik waarbij verschillende belangen naast elkaar kunnen bestaan. Indien sprake is van botsende belangen dan vergt zorgvuldig ruimtegebruik dat heldere en navolgbare keuzes worden gemaakt. Daarmee zal een gang naar de rechter niet altijd kunnen worden voorkomen. Maar het vergroot wel de kans dat besluitvorming dan standhoudt voor de bestuursrechter.”

DANIËLLE ROELANDS-FRANSEN

Advocaat-partner Daniëlle Roelands-Fransen is gespecialiseerd in ruimtelijk ordeningsrecht, milieurecht en omgevingsrecht. Zij adviseert en procedeert veelvuldig in grootschalige en complexe ruimtelijke projecten zoals de transformatie van binnenstedelijke (industrie)gebieden naar woon-/werkgebieden, het realiseren van hoogbouwprojecten en de aanleg en uitbreiding van infrastructuur.

“WIE KRISKRAS DOOR NEDERLAND RIJDT, KAN NOG WEL EENS DENKEN: IK ZIE NOG WEL WEIDSE VLAKTEN”

DIJKVERSTERKING, WONEN EN ASIELOPVANG

**JULIAN
KRAMER**

**“Aan mij om
dan in geest van
besluit uitleg
te geven aan
rechter
en belang-
hebbenden”**

**ANNE
CRAMER**

**“In beroeps-
schriften lees
je de onvrede.
Het is belangrijk
om je daarin te
kunnen inleven”**

De dilemma's rond ruimtegebrek kennen veel verschijningsvormen. Van dijkversterkingsproject tot ruimte voor de natuur tot opvang van asielzoekers op basis van de Spreidingswet. De advocaten Julian Kramer en Anne Cramer spraken erover met de podcastmaker van Jong Juridisch, als ook over de vraag hoe het is om daarin als jonge advocaten de overheid bij te staan.

“De dijk is de aorta van een gemeenschap. Als je aan de dijk komt, kom je dus aan de mensen. Als advocaat ga je met respect om met die plek. Maar de dijk versterken kan niet zonder te knellen”, vertelt Julian Kramer. Hij schetst dat er daarmee altijd een belangenafweging is. “Het is niet zo dijkversterking altijd voorrang heeft op landbouw of dat Defensie altijd voorgaat op wonen of in het omgevingsrecht. De Tweede Kamer kan daar bijvoorbeeld toe besluiten. Uiteindelijk is het aan mij om dan in de geest van dat besluit uitleg te geven aan de rechter, maar ook aanbelanghebbenden.”

Ook Anne Cramer merkt dat dit soort bestuurlijke vraagstukken, soms stevige discussie oproepen, zoals rond de Spreidingswet. “In de specifieke zaken waarin ik als advocaat optreed voor de overheid, gaat het om de vraag wie belanghebbend is. En dus heel wezenlijk: staat voor een lokale politieke partij en een belangenvereniging bezwaar en beroep open tegen het verdeelbesluit van de minister. In de beroepsschriften van deze partijen lees je de onvrede. Het is belangrijk om je daarin te kunnen inleven, maar in deze zaak bleef het wel de vraag of de bestuursrechter de plek is om dat te uiten. De minister vindt van niet. Het is de uitdaging dan het verhaal van de minister ook goed over te brengen.”

Scan de QR-code en beluister de hele [podcast](#) bij Jong Juridisch.

| FOTO'S: ANNE REITSMA |

“Juridische gereedheid in een veranderende wereld”

“Hoe benutten we de juridische ruimte en zorgen we voor voldoende waarborgen”

Een drone-incident in Leipzig, intensivering van cyberaanvallen, een verwoestende oorlog in Oekraïne vanwege Russische agressie en onrust aan de Europese oostgrens. We leven niet in oorlog, maar vrede is het ook niet. De vraag is of Europa en Nederland op tijd sterk genoeg zijn om onze vrijheid, veiligheid en manier van leven te beschermen. De verdediging ervan vereist ook juridische weerbaarheid, zeggen **Marnix Alink en commandeur **Folkert Venema**.**

Het was niet eenvoudig om een gesprek tot stand te brengen met de twee topjuristen van Defensie. Gezien de huidige geopolitieke situatie hebben ze bomvolle agenda's die zich lastig laten combineren voor een duo-interview. Toch is het goed hen samen te treffen. Zij bieden een inkijk in de juridische vraagstukken en uitdagingen die op dit moment binnen Defensie spelen. Ze kiezen hun woorden zorgvuldig, juist vanwege de precaire balans tussen pleiten voor meer juridische ruimte, met oog op het verdedigen van de democratische rechtsstaat.

“Het is belangrijk dat wij hierover steeds opnieuw het gesprek voeren, omdat de veiligheidssituatie nu zo snel verandert. We moeten uitleggen wat er nodig is, ook op juridisch gebied, en vooral waarom bepaalde keuzes nodig zijn. De geopolitieke spelregels en internationale verhoudingen veranderen en het recht van de sterkste is terug. Juist als juristen worden wij daarin uitgedaagd:

hoe benutten we de juridische ruimte die er is, waar moeten we die verruimen en hoe zorgen we er tegelijkertijd voor dat de er voldoende waarborgen blijven, passend bij ons democratische systeem”, aldus Alink.

Venema vult aan: “We moeten meer dan ooit durven bestaande juridische kaders en werkwijzen opnieuw tegen het licht te houden. We hebben wet- en regelgeving die in belangrijke mate is gevormd in een decennia van langdurige vrede en voor Defensie niet past bij de huidige veiligheidssituatie van nu. Dat vraagt om een andere manier van denken en de bereidheid de juridische ruimte die er is ook daadwerkelijk te benutten. Het is daarbij cruciaal om het draagvlak en het vertrouwen van de samenleving te behouden, juist als we doen wat nodig is. Onze tegenstanders proberen dat vertrouwen nu al actief te ondermijnen, onder meer met hybride oorlogsvoering. Die druk zal de komende jaren alleen maar toenemen.”

Marnix Alink directeur Juridische Zaken bij Defensie

Marnix Alink is sinds januari 2023 directeur Juridische Zaken bij Defensie. Vanuit die functie is hij verantwoordelijk voor de juridische advisering aan de politieke, ambtelijke en militaire top van Defensie. Zoals over internationaal (humanitair) recht, bestuursrecht, militair straf- en tuchtrecht, aanbestedingsrecht en – sinds kort ook- een wetgevingsopgave.

Ruimte voor gereedstelling

De nood is aan de man, benadrukken ze. Het verhaal is inmiddels genoegzaam bekend. De huidige wetgeving maakt het niet mogelijk realistisch te oefenen met het opstijgen, vliegen en landen met helikopters op militaire oefenterreinen. Regels voor bouwen, natuur en archeologie beperken de mogelijkheid om loopgraven op militaire oefenterreinen aan te leggen. Voor het oefenen met drones op militaire scenario's zijn nog altijd dezelfde beperkende regels van toepassing die bijvoorbeeld ook gelden voor bedrijven die bedrijfsfilmpjes maken. De voorbereiding op moderne vormen van oorlog loopt hierbij dus spaak. Hun pleidooi voor meer juridische weerbaarheid, landt zo in steeds vruchtbaarder aarde, merken ze. Steeds weer nieuwe geopolitieke dreiging, zoals door de huidige strijd tussen de VS en Iran, die dagelijks voelbaar is aan de pomp, werkt daar in mee.

Alink ziet dan ook een blijvend besef van de ernst van de huidige veiligheids-situatie. “Dat is belangrijk, omdat Defensie zich nadrukkelijk voorbereidt op hoofdtak één uit artikel 97 Grondwet: het beschermen van ons grondgebied en dat van de bondgenoten. Dat vereist een krijgsmacht die in de volle breedte geoe-fend en gereed is. Een krijgsmacht die kan afschrikken om oorlog te voorkomen. Dat merken mensen ook in de praktijk, bijvoorbeeld doordat er meer wordt geoe-fend. Daarbij botsen belangen soms met elkaar, bijvoorbeeld rond geluid, ruimte-gebruik en andere activiteiten in de omgeving van oefenterreinen. Juist daarom is het belangrijk om goed uit te leggen waarom bepaalde maatregelen nodig zijn en steeds zorgvuldig te kijken naar de juridische mogelijkheden. De Wet op de defensiegereedheid past in die bredere ontwikkeling.”

Daar komt bij dat de fysieke en juridische ruimte voor Defensie in de afgelopen decennia is veranderd. Militaire terreinen zijn verkleind, afgestoten of voor andere doeleinden gebruikt en ook juridische instrumenten die waren ontwikkeld vanuit het perspectief van landsverdediging zijn

gewijzigd of verdwenen. “Een voor-beeld is de Belemmeringenwet Landsverdediging uit 1951. Die bood Defensie bijzondere mogelijkheden ten behoeve van de landsverdediging. De huidige veiligheidssituatie roept opnieuw de vraag op welke juridische instrumenten nodig zijn om Defensie vol-doende gereed te kunnen stellen. Diverse rapporten bevestigen inmiddels dat die ruimte niet meer toereikend was. Het vraagt om een hernieuwde weging van belangen, juist ook om de democratische rechtstaat effectief te beschermen, waarbij het belang van defensie soms zal moeten prevaleren”, aldus Alink.

Venema: “Zolang de dreiging voor veel mensen nog op afstand voelt, kan al snel de indruk ontstaan dat Defensie meer vraagt dan nodig is. Dat is begrijpelijk, maar ook in Nederland merken we steeds meer van de veranderende veiligheidssi-tuatie, bijvoorbeeld door cyberincidenten en andere hybride dreigingen in ons land. De nieuwe juridische grondslagen voor oefenen en gereedheid zien daarbij net zo goed op die dreigingen. Juist daarom is het belangrijk dat we ons tijdig voorbe-reiden. Tegelijkertijd blijft een groot-schalig militair conflict voor veel mensen nog moeilijk voorstelbaar. We hopen van-zelfsprekend op een spoedige en duur-zame vrede in Oekraïne, maar we moeten er rekening mee houden dat Rusland daarna zijn militaire capaciteit verder zal opbouwen. Dat betekent dat we nu moeten zorgen dat we gereed zijn voor scenario's waarin ook NAVO-grondgebied rechtstreeks wordt bedreigd.”

Gereedstellen met behoud van waarborgen

De scenario's die een veranderde veilig-heidssituatie weerspiegelen, stelt ook andere eisen aan de manier waarop we juridisch naar gereedstelling kijken. Alink: “We moeten ons steeds afvragen of onze militairen voldoende kunnen trainen voor de situaties waarop we ons voorbereiden en of het juridische instrumentarium daarop aansluit, maar altijd binnen de kaders van de democratische rechtsstaat. Overigens is dat oefenen niet alleen voor onze veiligheid belangrijk, maar ook voor de militairen zelf. Juist die balans is belangrijk: Defensie moet kunnen doen wat nodig is, terwijl rechtsstatelijke waar-borgen en andere belangen zorgvuldig worden meegewogen. De Wet op de defensiegereedheid is daar een voorbeeld van. Die bevat waarborgen voor zorgvul-dige besluitvorming en democratische controle. Daarbij moeten we er ook voor zorgen dat nationale maatregelen passen binnen het internationale en Europese recht. Het is dan ook bepaald niet zo dat Defensie met de Wet op de defensiege-reedheid een carte blanche krijgt.”

Juist daarin zit een wezenlijk verschil met tegenstanders die zich minder gebonden voelen aan dezelfde rechtsstatelijke waar-borgen, weet hij. Alink wijst erop dat de Raad van State in zijn advies over de Wet op de defensiegereedheid benadrukt dat hoofdtak één uit artikel 97 Grondwet niet alleen ziet op de bescherming van het eigen grondgebied, maar ook op de bescherming van de democratische rechtsorde.

“Hernieuwde weging van belangen om democratische rechtstaat te beschermen”

“We moeten beschermen wat ons dierbaar is en dat juist doen binnen de democratische rechtsstaat.”

Venema: “Dat is voor mij precies de kern. De vraag is niet óf we ons aan het recht houden, maar hoe we binnen dat recht voldoende ruimte vinden om onze grondwettelijke taak ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Juist in een verslechterende veiligheidssituatie moeten we die balans goed blijven bewaken.”

De veranderde veiligheidssituatie roept ook de vraag op hoe we omgaan met uitgangspunten die lange tijd vanzelfsprekend leken. Alink: “Openheid en transparantie blijven essentieel voor het vertrouwen in Defensie en in de rechtsstaat. Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig kijken hoe we omgaan met informatie die de nationale veiligheid of operationele belangen raakt. Soms kan dat betekenen dat we terughoudender moeten zijn met het openbaar maken van informatie, maar altijd goed gemotiveerd en met oog voor andere maatschappelijke belangen.”

Venema: “Voor mij staat vast dat fundamentele normen, zoals het humanitair oorlogsrecht, niet ter discussie staan. Maar op andere terreinen moeten we wel durven kijken of bestaande juridische kaders nog voldoende aansluiten op de dreigingen van vandaag. Denk bijvoorbeeld aan het zeerecht en de aanpak van de schaduwvloot. De vraag is dan niet welke verworvenheden we willen opgeven, maar hoe we binnen de rechtsstaat voldoende handelingsruimte behouden.”

Alink: “Dat vraagt soms om het opnieuw bezien van bestaande kaders, niet om het loslaten van rechtsstatelijke waarborgen. Juist onze checks and balances zijn een kracht. Het is de kunst dan te voorkomen dat noodzakelijke veranderingen onnodig lang duren. De afgelopen tijd is er vanuit Defensie hard gewerkt aan een wetgevingsagenda die de juridische randvoorwaarden voor de gereedheid van de krijgsmacht moet versterken, zoals dus

de eerdergenoemde Wet op de defensie-gereedheid, de Wet weerbare defensie-industrie, de Wet bescherming nationale veiligheid door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de herziening van het staatsnoodrecht. De afgelopen tijd zijn daarin al belangrijke stappen gezet. En we kunnen daarbij nog altijd goede juristen gebruiken”, zegt Alink met een knipoog.

Juridische gereedheid

Zo beschouwd, gaat juridische gereedheid hand in hand met militaire gereedheid. Venema: “Begrip van wetgeving en recht is van fundamenteel belang. Onze militairen worden onder meer getraind in het humanitair oorlogsrecht. Daarbij gaat het niet alleen om kennis van regels, maar vooral om de toepassing ervan in de praktijk. Dat geldt ook voor onze militair juristen. De ervaringen uit Oekraïne laten zien dat moderne conflicten nieuwe juridische vragen oproepen, bijvoorbeeld rond drones, autonome systemen en optreden in het digitale domein. Onze opleidingen en voorbereiding moeten daarop blijven aansluiten.”

Van hybride dreiging naar buitengewone omstandigheden

Venema: “Ook het staatsnoodrecht, voor Defensie de Oorlogswet voor Nederland, verdient in dat verband aandacht. De oorlog van nu wordt anders gevoerd dan toen de huidige wet decennia geleden tot stand kwam, zoals met de toepassing van drones.”

Alink: “Het staatsnoodrecht is bedoeld voor uitzonderlijke situaties en kent terecht een hoge drempel. Daar tornen we niet aan. Het is wel zaak dat we de Oorlogswet voor Nederland naar de huidige tijd brengen, moderniseren, om ons teweer te kunnen stellen tegen de technologische middelen waarmee een oorlog op dit moment gevoerd wordt.”

Samenwerken waar het kan

De toenemende behoefte aan ruimte voor oefenen en gereedstelling betekent ook dat Defensie vaker te maken krijgt met andere mede-overheden, uitvoeringsorganisaties en toezichthouders. Alink: “Onze inzet is altijd om daar in goed overleg uit te komen. Maar er kunnen situaties ontstaan waarin belangen verschillend worden gewogen. Dan moeten we ook gebruik kunnen maken van de juridische mogelijkheden die er zijn om op te komen voor de belangen van Defensie.” Venema: “Dat vraagt voortdurend om uitleg en verbinding met de omgeving. Het is niet altijd eenvoudig en we zullen soms verschillend naar belangen kijken. Maar uiteindelijk gaat het erom dat we ons als samenleving gereedmaken om ons grondgebied én onze democratische rechtsstaat te beschermen.”

“Nieuwe juridische vragen rond drones en optreden in het digitale domein”

Folkert Venema hoofd van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht

Commandeur Folkert Venema is sinds 2025 hoofd van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht (HMJDK) en adjunct-directeur Juridische Zaken bij het Ministerie van Defensie. Als HMJDK is hij verantwoordelijk voor de samenhang, rechtseenheid en verdere ontwikkeling van de militair juridische functie binnen de krijgsmacht. Daaronder vallen onder meer de opleiding en gereedstelling van circa 170 militair juristen. Daarnaast is hij militair lid van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden.

Week van de Rechtsstaat

| FOTO'S: SEBASTIAAN VAN DENZEL |

REURING!Café

Reuring!Café trapt af met debat over maatschappelijke rechtszaken

Rechtszaken als onderdeel van het maatschappelijke debat

Zijn maatschappelijke rechtszaken in de 'maatschappelijke draaikolk' van onze samenleving een kans of juist een risico voor het vertrouwen in de rechtsstaat? Die vraag stond centraal tijdens het Reuring!Café op 8 september in de Glazen Zaal in Den Haag. Het debat vormde de aftrap van de Week van de Rechtsstaat en werd georganiseerd door de Vereniging voor OverheidsManagement (VOM) in samenwerking met Pels Rijcken.

Onder leiding van debatleider Mark Frequin en host Reimer Veldhuis, gingen journalist Hans Nijenhuis, Greenpeace-directeur Marieke Vellekoop, universitair docent Rowie Stolk en burgemeester Paul Depla met elkaar in gesprek over de groei van maatschappelijke rechtszaken tegen de overheid. Ook het publiek mengde zich volop in het debat.

Maatschappelijke rechtszaken spelen een steeds zichtbaardere rol in het publieke debat. Ze kunnen bijdragen aan het ter verantwoording roepen van de overheid en een aanjager zijn door maatschappelijke onderwerpen op de agenda zetten. Tegelijkertijd roept de toenemende juridisering van maatschappelijke vraagstukken de vraag op wat dit betekent voor het vertrouwen in de rechtsstaat. Zo kan in de polemiek in media en politiek over die rechtszaken soms het beeld overblijven dat aan de integriteit van de overheid en overheidsdienaren moet worden getwijfeld.

Tijdens het debat bleek dat brede overeenstemming was over het punt dat alle spelers in de rechtsstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om het debat op een zorgvuldige en constructieve manier te voeren. Dat geldt voor de overheid en advocatuur, maar ook voor de rechterlijke macht, media en maatschappelijke organisaties.

| Week van de rechtsstaat |

| FOTO'S: WOUTER ROMEIJNDERS |

De Week van de Rechtsstaat vond dit jaar plaats van 7 tot en met 15 september. Tijdens deze week openen rechtbanken, overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties hun deuren voor iedereen die meer wil weten over hoe onze democratische rechtsstaat werkt. Met lezingen, debatten, rondleidingen, workshops, een rechtbanktekenaar en andere activiteiten krijgen bezoekers een kijkje achter de schermen en wordt zichtbaar welke rol verschillende organisaties spelen binnen de rechtsstaat.

| TEKENING: FELIX GUÉRAIN |

“Laat ik eens kijken
wat hier nou écht
gebeurt”

Week van de rechtsstaat

Scholieren in toga's, softijs, gepersonaliseerde magazinecovers, podcasts over maatschappelijke rechtszaken, recht-banktekeningen en VR-belevingen: een greep uit wat zich afgelopen zaterdag allemaal bij Pels Rijcken heeft afgespeeld. Dit én meer viel te beleven tijdens het open huis op 12 september, georganiseerd in het kader van de Week van de Rechtsstaat, waar het kantoor van de landsadvocaat dit jaar wederom aan deelnam.

In aanloop naar het open huis hebben verschillende middelbare scholen pleit-trainingen gekregen van advocaten van Pels Rijcken. Scholieren uit 4-vwo klassen leerden de fijne kneepjes van pleiten voor een rechter. Tijdens de finale, die begeleid werd door plaatsvervangend landsadvocaat Elisabeth Pietermaat, streden de jeugdige toppleiters om de titel 'Junior Landsadvocaten 2026'. Het Mgr. Frencken College ging er uiteindelijk met de titel ervandoor.

Over hun overwinning zeiden de teamleden: "We hadden hele sterke advocaten om te pleiten, maar onze overwinning is ook te danken aan de mensen achter de schermen die hebben geholpen met het voorbereiden van alle argumenten". Toen een van de winnaressen werd gevraagd wat haar het meest had verrast over pleiten in een rechtszaak, zei ze: "Het is veel netter dan ik had gedacht. Je spreekt de wederpartij niet rechtstreeks aan en er zijn bepaalde woorden die je moet gebruiken. Daar hebben we nu een goed beeld van gekregen!"

's Middags werd het auditorium omgebouwd tot pop-up podcaststudio, waar Casper de Jong en Hidde Bruinsma van Jong Juridisch – met de landsadvocaat Reimer Veldhuis als co-host – vier afleveringen opnamen voor een live publiek. Het overkoepelende thema was maatschappelijke rechtszaken. Meerdere kantoorgenoten schoven aan als tafelgasten.

Zo sprak plaatsvervangend landsadvocaat Thijs Franssen over Groningen en de compensatiemaatschappij, ging het met advocaat-partner Wemke Wisman over botsende grondrechten, vertelden Anne Cramer en Julian Kramer over hun ervaringen als jonge advocaten in maatschappelijke zaken en besprak hoogleraar Iris van Domselaar ethische vraagstukken in de landspraktijk.

We sloten de dag af met een quiz over de landsadvocaat, waar Thijs Franssen en advocaat Sara van Winzum de bezoekers toetsten op hun kennis over de landspraktijk en onze rol in de democratische rechtsstaat. Bij elke vraag maakten deelnemers met het correcte antwoord - óf het meest ludieke incorrecte antwoord - kans op een kleine prijs. Jong en oud nam deel aan de quiz, waarbij nota bene de jongste twee deelnemers er met de hoofdprijzen vandoor gingen.

“Ik dacht: hé, dit lijkt wel open”

In de loop van de hele dag waren er ook allerlei andere activiteiten te beleven. Zo waren de VR-brillen erg populair, lag het potlood van de rechtbanktekenaar niet stil en zijn bijna alle bezoekers er met een gepersonaliseerde versie van het Pels Rijcken Magazine vandoor gegaan. Medewerkers van Pels Rijcken die met hun kinderen het open huis bezochten, gingen huiswaarts met hun kind in toga en bef op de cover van het gepersonaliseerde Magazine.

Er waren bezoekers die specifiek het Rondje Rechtsstaat liepen, maar ook toevallige voorbijgangers die door de ballonnenboog en rode looper naar binnen werden getrokken. Onder wie Catharinus, een hondenasielmedewerker die elke dag langs ons kantoor fietst: “Ik dacht: hé, dit lijkt wel open. Laat ik eens kijken wat daar nou eigenlijk binnen gebeurt!”

“We hebben bezoekers gehad van jong tot oud. We spraken met elkaar over de waarde van de rechtsstaat. Dat is volgens mij een hele mooie opbrengst van deze dag!”, aldus Sandra van Heukelom-Verhage, bestuursvoorzitter Pels Rijcken.

Scan de QR-code en bekijk de aftermovie van ons open huis.

Podcast: rechtsstatelijkheid bij de landsadvocaat?

Rechtsstatelijkheid als zesde kernwaarde van de advocatuur. Het is een pleidooi van hoogleraar Iris van Domselaar van de Universiteit van Amsterdam die zich tijdens een lezing onder meer afvroeg hoe de landsadvocaat tegen zijn rechtsstatelijke rol aankijkt. Het gesprek daarover volgde tijdens de Week van de Rechtsstaat en onder leiding van de podcastmakers van Jong Juridisch: Hidde Bruinsma en Casper de Jong.

In de pop-up podcaststudio in het auditorium van advocatenkantoor Pels Rijcken was de zaal gevuld met publiek vanwege het open huis in het kader van Rondje Rechtsstaat. De hoogleraar Rechtsfilosofie en Beroepsethiek voor juristen kruiste er de ethische degens met landsadvocaat Reimer Veldhuis. Voor Bruinsma was een van zijn hoofdvragen: “Wat heb je nu concreet aan een zesde kernwaarde?”

Van Domselaar erkende meteen: “Het gaat erom wat je ermee doet. In de advocatuur is bijvoorbeeld de beroepsopvatting uit de gedragsregels dominant dat de advocaat enkel het belang dient van de cliënt en dat daarmee dan de rechtsstaat wordt gediend. Maar dat is helemaal niet perse het geval.”

In reactie daarop zei Veldhuis: “Ik denk dat Iris en ik elkaar best ver kunnen vinden. Rechtsstatelijkheid moet in de gereedchapskist van elke advocaat. Maar niet als we van de advocaat dan een soort morele poortwachter te maken.

Wie bepaalt er wat nog het verdedigen waard is?” Als het resultaat is dat iemand nergens meer adequate verdediging krijgt, dat is niet goed, concluderen Van Domselaar en Veldhuis gezamenlijk.

Veldhuis noemde als voorbeeld uit zijn praktijk een zaak tegen een burger, zoals in de strafrechtpraktijk. “Als wij zien dat de advocaat van de wederpartij echt iets mist. Terwijl er van de zijde van de Staat een fout is gemaakt. Dan vind ik het onze plicht om mijn cliënt voor te stellen dat de Staat zelf tegemoet komt.”

Beiden erkenden daarbij dat het aan de wetgever en de advocatuur als geheel is om een kernwaarde toe te voegen. Van Domselaar hoopt dat het gesprek daarover op gang komt, maar ziet hoe dan ook mogelijkheden. “Organiseer het binnen de kantoorsetting. Je kunt zelf een ethische infrastructuur bouwen in je kantoor waarbij je rechtsstatelijkheid zelf verankert.

Bovendien zouden advocaten zich vaker publiekelijk moeten verantwoorden over hun rol in de rechtsstaat.”

Voor Veldhuis is dat al een aandachtsgebied: “De zorgen over de democratische rechtsstaat zijn nu groter. Wij hebben daarom aandacht voor rechtsstatelijkheid, bijvoorbeeld in de opleiding van advocaat-stagiairs. Maar ik zie inderdaad mogelijkheden om het nog sterker te verankeren. En ik vind ook dat wij publiek verantwoording moeten afleggen, uiteraard met behoud van vertrouwelijkheid. Maar dat is best mogelijk, zoals door mede deze podcast te organiseren.”

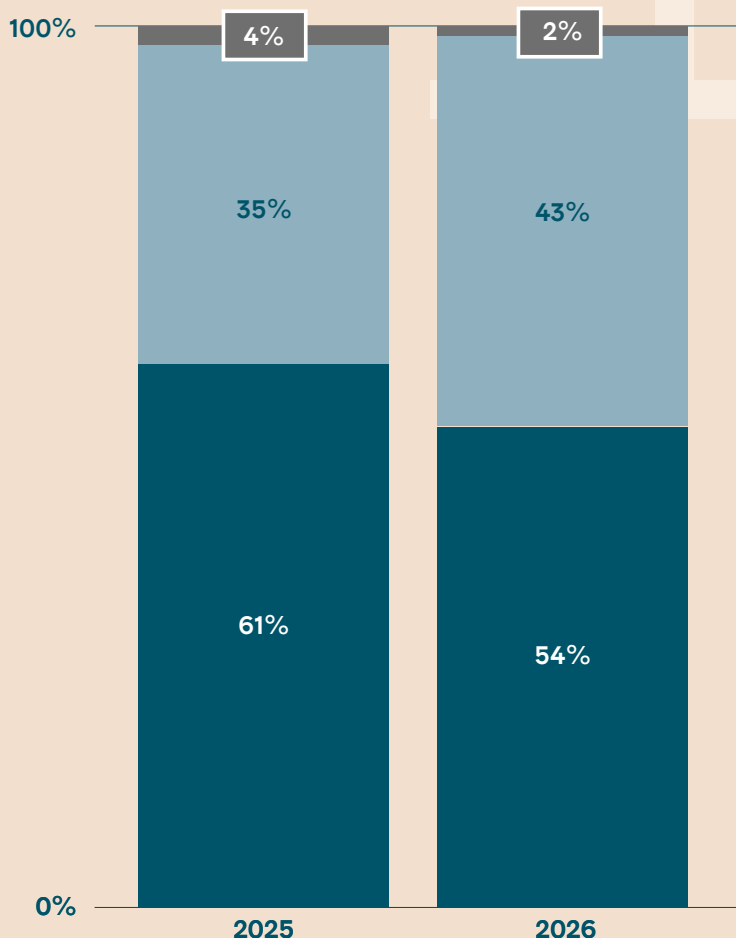
Scan de QR-code en luister het hele verhaal via de [podcast](#) bij Jong Juridisch.

Nederlanders noemen vrijheid spontaan als eerste recht dat de democratische rechtsstaat hen brengt, gevolgd door zelfbeschikking, vrijheid van meningsuiting en het stemrecht. De meest spontaan genoemde plicht is dat iedereen zich aan wetten en regels houdt. Het vertrouwen in het goed functioneren van de democratische rechtsstaat staat daarbij onder druk.

Hoeveel vertrouwen heeft u erin dat de democratische rechtsstaat in Nederland werkt zoals bedoeld?

Basis: Nederlanders 18+, volledige steekproef
(2026: n=1.059; 2025=1.047)

Dat blijkt uit onderzoek van Ipsos I&O in het kader van de Week van de Rechtsstaat in opdracht van het kantoor van de landsadvocaat, Pels Rijcken. Het is na vorig jaar de tweede keer dat het onderzoek wordt uitgevoerd. Daaruit blijkt ook dat het vertrouwen in het functioneren van de rechtsstaat daalde van 61 naar 54 procent.

Het doel van maatschappelijke rechtszaken doet ertoe

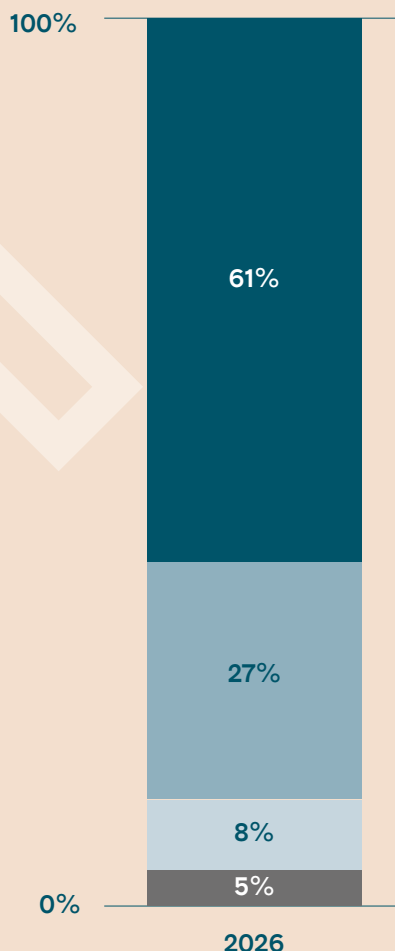
Naast onderzoek naar beelden en verwachtingen over de democratische rechtsstaat is een representatieve groep Nederlanders gevraagd naar hun ideeën over maatschappelijke rechtszaken. Dat zijn rechtszaken over maatschappelijke onderwerpen en belangen, waarbij er veel aandacht is vanuit pers en politiek. Een duidelijke meerderheid van de Nederlanders steunt het principe van zulke rechtszaken van burgers, maatschappelijke organisaties of bedrijven tegen de overheid (61 procent).

Daarbij is voor het eerst ook meer onderzocht waar die steun van afhangt: het doel, de betrokken partijen of het onderwerp. Als er procedures tegen de overheid worden gevoerd, is het doel daarvan belangrijk, zoals gelijk krijgen over een principieel punt. Er is ook steun als de overheid zelf procedeert. Voor de zelf procederende overheid is de steun afhankelijk van het onderwerp, zoals milieu, openbare orde, belastingen en asiel. Ook speelt mee wie de wederpartij is. Rechtszaken die de overheid voert tegen bedrijven krijgen bijvoorbeeld twee keer zoveel uitgesproken steun als rechtszaken tegen burgers.

- Heel/tamelijk veel vertrouwen
- Niet zo veel/helemaal geen vertrouwen
- Weet ik niet

Vindt u het een goede of een slechte zaak als burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties rechtszaken tegen de overheid voeren?

Basis: Nederlanders 18+, volledige steekproef (2026: n=1.059)

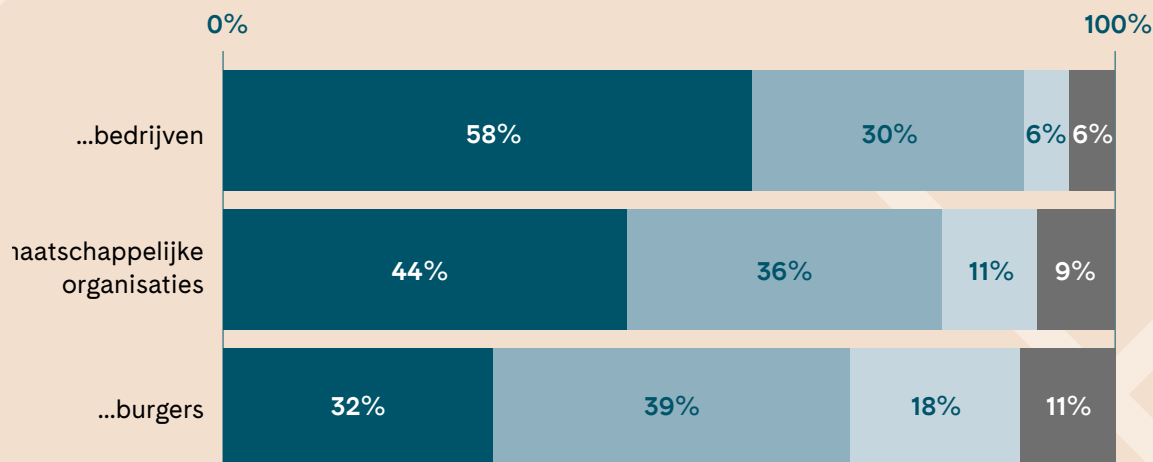

Tegelijk is er ook voor overheidsprocedures tegen burgers meer uitgesproken steun dan weerstand. De steun voor maatschappelijke rechtszaken kan ook worden verklaard uit het grote vertrouwen in de corrigerende werking van de onafhankelijke rechterlijke macht. Een grote groep (56 procent) gelooft dat maatschappelijke rechtszaken helpen kwetsbare mensen te beschermen en dat het de overheid aanzet tot handelen (53 procent). Een eveneens grote groep (41 procent) vreest daarbij dat de overheid zich vaak niet aan haar eigen wetten en regels houdt, maar wel als er een uitspraak van de rechter ligt. Rechtszaken zijn daarbij niet altijd zaligmakend. Als een rechtszaak tegen de overheid wordt gevoerd om grote maatschappelijke problemen op te lossen, heeft circa een derde de indruk dat het dan niet bijdraagt.

- (Ze) goede zaak
- Geen goede, geen slechte zaak
- (Ze) slechte zaak
- Weet ik niet

Vindt u het een goede of een slechte zaak als de overheid rechtszaken voert tegen...

Basis: Nederlanders 18+, volledige steekproef (2026: n=1.059)

IPSOS I&O ONDERZOEK

Politiek en rechtszaken scheiden

Het onderzoek laat ook zien dat de Nederlander hecht aan bescherming van de rechtsstaat door instituties en de scheiding der machten. Waar vorig jaar nog een meerderheid vond dat de politiek zich moet uitspreken over lopende rechtszaken, is dat nu gedaald naar circa een derde. De grootste verwachte winst voor het vertrouwen in het functioneren van de rechtsstaat ligt bij de politiek, dat uitspraken van rechters niet alleen moet respecteren, maar ook betere wetten moet maken. De verwachting is dat rechtszaken tegen de overheid dan minder vaak zullen voorkomen.

Landsadvocaat: altijd algemeen belang voor ogen hebben

Landsadvocaat Reimer Veldhuis hoopt dat de resultaten helpen bij een groeiend begrip van de ontwikkeling en versterking van de democratische rechtsstaat. “Het is hoopgevend om te zien dat de basisprincipes van de rechtsstaat fier overeind staan en we een behoorlijk gedeeld beeld hebben wat we in een rechtsstaat van elkaar verwachten. Dat met elkaar in praktijk brengen, is een dagelijkse opgave.”

De uitkomst geeft volgens hem een extra aanmoediging voor de Week van de Rechtsstaat, maar ook de afwegingen in die dagelijkse praktijk.

“Proceshouding en -strategie zijn onderdeel van onze adviezen aan de Staat over rechtszaken. Het onderzoek laat zien dat het een groot goed is dat een maatschappelijke rechtszaak soms zeer kritisch wordt gevolgd door pers en politiek, maar ook dat kritiek iets anders is dan gebrek aan steun. Nederlanders vinden dat het voeren van rechtszaken nodig kan zijn, mits uitlegbaar is dat het doel van de overheid daarmee altijd het algemeen belang is. Vervolgens moet de overheid zich dan altijd zeer bewust blijven van haar macht, zeker in procedures waarbij burgers zijn betrokken.”

Wat vindt u de belangrijkste ideeën?

Basis: Nederlanders 18+, volledige steekproef (2026: n=1.059)

| Koffie met... |

Advocaat Berend-Bram Heinen (32) combineert sinds 2018 Cassatie en Arbeidsrecht bij Pels Rijcken. Zijn ervaring met semiprofvoetbal blijkt daar verrassend goed bij te passen. “Zowel op het veld als in een zaak draait het om overzicht, tactiek en een goede analyse van sterkte en zwakke punten.”

...Berend-Bram Heinen

Waar drink je het liefst je koffie?

“Thuis zet ik ’s morgens koffie van vers gebrande bonen met onze halfautomatische espressomachine. Met die koffie in een meeneembeker loop ik langs het College voor de Rechten van de Mens naar station Utrecht Centraal. Zeker als de zon schijnt, vind ik dat heel ontspannen. Ik ben overigens pas bij Pels Rijcken koffie gaan drinken. Eerst nog met veel melk en suiker, maar dat heb ik langzaam afgebouwd. Nu drink ik mijn koffie zwart.”

“Op het veld en in een zaak draait het om overzicht, tactiek en analyse”

Hoe ben je bij Pels Rijcken terechtgekomen?

“Tijdens mijn studie zocht ik een plek als werkstudent. Pels Rijcken sprak me aan vanwege de verschillende praktijkgroepen, het werk voor de overheid en het hoge juridische niveau. Na mijn open sollicitatie wees een recruiter me op de sectie Cassatie. Ik wist dat de Hoge Raad de hoogste rechter was, maar niet wat een cassatieadvocaat precies deed. Het werk beviel zo goed dat ik na mijn studie als advocaat bij die sectie ben begonnen.”

Wat houdt je werk precies in?

“Bij cassatie stap ik doorgaans aan het einde van een procedure in, zodra het hof uitspraak heeft gedaan. Op basis van de processtukken bekijk ik of het gerechtshof het recht juist heeft toegepast en zijn oordeel voldoende heeft gemotiveerd; alleen een juridische fout, een onbegrijpelijk oordeel of een ontoereikende motivering biedt aanknopingspunten voor een procedure bij de Hoge Raad. Doorgaans sta ik de verweerder bij en moet ik uitleggen waarom het hof het wél goed heeft gedaan. Dat vergt soms creativiteit.”

“Omdat het ook goed is om af en toe met je voeten in de klei te staan, is het kantoorbeleid om ervaring op te doen met zaken die je vanaf het begin opbouwt. Daarom heb ik mij ook gespecialiseerd in arbeidsrecht, in de zogeheten feitenpraktijk.”

Wat spreekt je aan in je werk?

“Bij cassatie trekt het analytische en technische karakter me erg aan – naast rechten heb ik technische bedrijfskunde gestudeerd. In verschillende bronnen zoek ik naar argumenten die onderbouwen waarom in een zaak een bepaalde uitkomst moet gelden. Daarbij zoek ik naar argumenten in wetgeving, parlementaire geschiedenis, eerdere uitspraken van de Hoge Raad en proefschriften. Cassatie schuurt tegen de wetenschap aan en dat vind ik erg interessant. De leercurve is ontzettend steil.”

“Wat mij aantrekt in het arbeidsrecht, is de dynamiek: het is mensenwerk, raakt het dagelijks leven en beweegt voortdurend mee met maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Binnen de afdeling arbeidsrecht treed ik vrijwel alleen op voor werkgevers: overheden of bedrijven. Op papier verdeel ik mijn tijd fiftyfifty tussen cassatie en arbeidsrecht; in de praktijk is het werkaanbod bepalend. Mijn hart ligt bij cassatiezaken over arbeidsrecht: daarin komen mijn specialisaties perfect samen.”

Je werkt sinds 2018 bij Pels Rijcken. Hoe ervaar je de sfeer?

“Down-to-earth. Op mijn eerste werkdag sprak ik de toenmalige landsadvocaat Bert-Jan Houtzagers met ‘u’ aan. Hij zei: ‘Hier spreken we iedereen met je aan. De deuren staan altijd open, ook als ze fysiek dicht zijn.’ Ik dacht dat mensen

bij een groot kantoor altijd te druk zouden zijn voor vragen, maar merkte al snel dat kantoorgenoten graag tijd maken om te sparren. Ook buiten het werk zijn ze oprecht geïnteresseerd in wie je bent. Iedereen kan zichzelf zijn bij Pels Rijcken. De afdelingen Cassatie en Arbeidsrecht heb ik altijd als een warm bad ervaren.”

Je voetbalde op hoog niveau. Hoe zag die periode eruit?

“Tijdens mijn studie speelde ik drie jaar bij IJsselmeervogels in Spakenburg, waarvan twee jaar als contractspeler. Een hoogtepunt was een oefenwedstrijd tegen Feyenoord. Ik viel in en speelde tegen international Jordy Clasie. Hij was nauwelijks bij te benen.”

“Toen mijn contract niet werd verlengd, heb ik tot vorig jaar amateurvoetbal op niveau gespeeld. Door een hardnekkige achillespeesblessure kwakkelde ik echter drie jaar. Ik heb met pijn in mijn hart moeten zeggen: ‘Ik stop.’ Toch heb ik het nog niet helemaal losgelaten, want ik zaalvoetbal nog wekelijks op een recreatief niveau met vrienden.”

Wat heeft het voetbal je in je werk gebracht?

“Bij voetbal op hoog niveau kan het er hard aan toegaan en is het belangrijk om je uit te spreken. Dat vond ik aanvankelijk best spannend, omdat ik van nature vrij bescheiden en rustig ben. Door mijn voetbalervaring heb ik geleerd om mezelf

Korte berichten

Inzicht in Omgevingsrecht

Voor een zaal gevuld met cliënten, relaties en andere geïnteresseerden trapte Daniëlle Roelands-Fransen de bijeenkomst Inzicht in Omgevingsrecht af met een openingswoord over het omgevingsplan als centraal sturingsinstrument voor de decentrale én centrale overheid.

De noodzaak van het omgevingsrecht ligt in het beschermen, ordenen en duurzaam beheren van onze leefomgeving. Van bouwen, milieu en natuur tot water, infrastructuur, veiligheid en gezondheid. Grote maatschappelijke opgaven – zoals woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie – vragen om regels en rechtszekerheid.

Daarna verspreidden de deelnemers zich naar de diverse deelsessies over de laatste actualiteiten binnen het omgevingsrecht. Een greep uit de onderwerpen die aan bod kwamen tijdens de deelsessies: nadeelcompensatie, klimaatadaptatie, gebieds- en soortenbeschermingsrecht, waterrecht en de warmtetransitie. Tijdens de borrel kwamen de professionals en onze omgevingsrechtadvocaten bijeen om ervaringen uit te wisselen en kennis te delen.

meer te laten horen en mijn mening te geven. Daar heb ik in mijn werk nog iedere dag profijt van.”

“Een voetbalteam is een mengelmoes van leeftijden, opvattingen, opleidingsniveaus en culturele achtergronden. Je moet met iedereen samenwerken en je ontmoet mensen die je anders niet snel zou tegenkomen. Het zou mooi zijn om mijn juridische werk ooit met voetbal te combineren. Wie weet wat er nog op mijn pad komt.”

Over deze rubriek

In deze rubriek maken we kennis met collega's en hun persoonlijke verhalen. Berend-Bram Heinen combineert zijn werk als advocaat met een achtergrond in het semiprofvoetbal. Sinds 2018 werkt hij als advocaat bij Pels Rijcken, waar hij zich heeft gespecialiseerd in cassatiezaken en het arbeidsrecht. Juist die combinatie van analytisch denken, tactiek en samenwerken past goed bij hem: vaardigheden die zowel in het werk als advocaat en op het voetbalveld kunnen worden ingezet.

SEBASTIAAN VAN DENZEL

MARTIJN SCHELTEMA WINT EUR SUSTAINABILITY AWARD

Advocaat-partner Martijn Scheltema, tevens hoogleraar privaatrecht, heeft tijdens de opening van het academisch jaar van Erasmus Universiteit Rotterdam de EUR Sustainability Award in ontvangst mogen nemen.

De award werd toegekend voor het initiatief Teaching Integrated EU Sustainability Legislation: Bridging Law, Policy and Business Practice. Met dit initiatief wordt ingezet op multidisciplinair onderwijs dat studenten voorbereidt op de uitdagingen van de snel veranderende EU-duurzaamheidswetgeving.

Het doel is om een nieuwe generatie professionals op te leiden die vanuit verschillende disciplines kunnen bijdragen aan de implementatie van EU-duurzaamheidswetgeving en bedrijven en andere stakeholders daarin effectief kunnen ondersteunen. Daarmee verbindt het initiatief wetenschap, beleid en de praktijk en draagt het bij aan de ontwikkeling van toekomstbestendige kennis en expertise op het gebied van duurzaamheid.

Naast Martijn Scheltema maken ook Karen Maas, Albert Veenstra en Liesbeth Enneking, allen ook verbonden aan de Erasmus Universiteit, deel uit van dit initiatief.

Vakliteratuur

Onze advocaten schrijven regelmatig artikelen voor de vakliteratuur over gerechtelijke uitspraken en andere juridische ontwikkelingen. Hieronder een selectie van de artikelen uit het afgelopen kwartaal. Je vindt alle publicaties ook op pelsrijcken.nl/kennis.

Private Antitrust Litigation in The Netherlands - 2027

Willem Heemskerk, Floor van der Lecq en Sebastiaan Cnossen hebben het Nederlandse hoofdstuk voor de 2027 editie van de Panoramic Guide - Private Antitrust Litigation geschreven. Het hoofdstuk geeft inzicht in onder meer antitrustgeschillen, Nederlands beleid en ervaringen bij Nederlandse autoriteiten.
<https://pelsrijcken.nl/kennis/private-antitrust-litigation-in-the-netherlands>

Kroniek openbare orde en ondermijning

In deze kroniek bespreken auteurs **Bob Jaasma** en **Jules de Kort** de blijvende aandacht voor openbare orde: WODC-onderzoek demonstratierecht (2025), Afdelingsuitspraken bij abortusklinieken, initiatief-wetsvoorstel Michon-Derkzen, inwerkingtreding WGS/ Besluit (13 2025), plus art. 13b Opiumwet, Wet Bibob, Alcoholwet/slecht levensgedrag, demonstraties, Gemeentewet-bevoegdheden en de burgemeester online.
<https://pelsrijcken.nl/kennis/verschenen-kroniek-openbare-orde-en-ondermijning>

Pels Rijcken wint het Haags Kantoren Hockeytoernooi 2026

Na een middag vol spannende wedstrijden en een bloedstollende finale tussen advocatenkantoren Pels Rijcken en La Gro trok Pels Rijcken - na een schitterend doelpunt van Roos van Deijck - met een 1-0 overwinning aan het langste eind en mocht de felbegeerde wisselbeker van de Raad van de Orde in ontvangst nemen. Dat werd vanzelfsprekend uitgebreid gevierd tijdens de BBQ bij het toernooi.

Het Haags Kantoren Hockeytoernooi werd dit jaar op 3 juli 2026 georganiseerd door DVDW en vond plaats bij hockeyclub HDM. De deelnemende kantoren waren BUREN, De Clercq Advocaten Notariaat, Delissen Martens, DVDW, GMW Advocaten, La Gro, Pels Rijcken en TK. Pels Rijcken organiseert het hockeytoernooi in 2027.

Elisabeth Pietermaat over Diversiteit & Inclusie in het FD

“Wij behandelen zaken die de samenleving direct raken. Daarom moeten wij een afspiegeling van die samenleving zijn.”

“Wij behandelen zaken die de samenleving direct raken. Daarom moeten wij een afspiegeling van die samenleving zijn.”

In een bijlage bij het FD vertelt Elisabeth Pietermaat, bestuurslid, partner en plaatsvervangend landsadvocaat bij Pels Rijcken, waarom diversiteit en inclusie essentieel zijn voor kwalitatief hoogwaardige juridische dienstverlening. Verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven leiden volgens haar tot scherpere analyses en betere besluiten.

Diversiteit is daarbij meer dan een HR-thema. Pels Rijcken wil inclusie structureel verankeren in werving, ontwikkeling, beoordeling en door-groei. Tegelijkertijd erkent Pietermaat dat er nog stappen te zetten zijn, met name op het gebied van culturele diversiteit.

Met onder meer een D&I Officer, de D&I Academy, trainingen, maatschappelijke samenwerkingen en aandacht voor verschillende tradities, zoals de viering van Sinterklaas en het organiseren van een iftar, werkt het kantoor aan een inclusieve cultuur waarin iedereen zich veilig en gewaardeerd voelt.

Het interview verscheen rond de start van Amsterdam Pride en onderstreept het belang van zichtbaarheid, gelijkwaardigheid en representatie.

Nationaal Comité

4 en 5 mei

PELS RIJCKEN SLUIT ZICH AAN BIJ HET NATIONAAL FONDS VAN HET NATIONAAL COMITÉ 4 EN 5 MEI

Pels Rijcken sluit zich aan bij het Nationaal Fonds van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Met een financiële bijdrage dragen we de komende jaren bij aan het versterken van het maatschappelijk draagvlak voor de Nationale Herdenking op 4 mei en de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei. Deze bijdrage ondersteunt onder meer de Nationale Herdenking op de Dam, de Bevrijdingsfestivals, Vrijheidsmaaltijden, educatieve projecten, onderzoek en campagnes.

Daarmee helpen we om het gesprek over vrijheid, democratie en de rechtsstaat levend te houden.

De samenwerking sluit aan bij ons streven om toegang tot het recht te bevorderen en waarin bewustwording en betrokkenheid bij de rechtsstaat centraal staan. Vanuit diezelfde betrokkenheid ondersteunen we de Haagse Vrijheidsweken, een initiatief van de gemeente Den Haag. Met zowel het Nationaal Fonds als de Haagse Vrijheidsweken dragen we bij aan het toegankelijk maken van thema's als vrijheid, democratie, mensenrechten en de rechtsstaat en aan het actief betrekken van een breed publiek bij deze onderwerpen. Pels Rijcken vindt het van belang om bij te dragen aan een samenleving waarin vrijheid, recht en democratische waarden voor iedereen toegankelijk en vanzelfsprekend zijn.

Op 5 en 6 november vindt het Fraude Film Festival plaats: een jaarlijks terugkerend festival met films, documentaires, lab-sessies, interviews en netwerken over fraude en fraudebestrijding. Pels Rijcken is ook dit jaar als partner betrokken. Kijk voor meer informatie over ticketverkoop en partnerschap op www.fraudefilmfestival.nl

TRAKTATIE NAAR TRAP VAN

Een cappuccino verdienen door simpelweg de lift te laten staan? Met StairPoints levert elke beklommen verdieping medewerkers van Pels Rijcken punten op. Zo maakt het kantoor vitaliteit verrassend laagdrempelig én competitief.

De kleine kastjes hingen al jaren in het trappenhuis, maar niemand wist waarvoor ze dienden. Ze bleken onderdeel van StairPoints, een initiatief dat door voormalig kantoorgenoot Derek Tersmette was bedacht. Hij wilde collega's stimuleren vaker de trap te nemen, maar het project viel na een korte pilot stil door de coronapandemie.

Toen facilitair projectcoördinator Timon Oosterveer anderhalf jaar geleden bij Pels Rijcken begon, kwam de vraag op: kunnen we de StairPoints wellicht opnieuw activeren? "Zeker omdat advocaten nogal competitief zijn", vertelt Oosterveer. Het bleek minder eenvoudig dan de stekker er weer in steken. De chips in de kastjes moesten worden vervangen, de app getest en het bereik in het betonnen trappenhuis vroeg de nodige aandacht.

In december 2025 werd StairPoints opnieuw gelanceerd. De combinatie van bewegen, belonen en competitie bleek aan te slaan. "StairPoints is laagdrempelig, direct toepasbaar en kan gewoon op kantoor", zegt Oosterveer. Vooraf gold vijftig actieve gebruikers als maatstaf voor een geslaagde pilot. Inmiddels hebben ruim 130 van de 350 kantoorgenoten meegedaan en zijn maandelijks ongeveer honderd medewerkers actief in de app. Zij lopen gemiddeld vijf trappen per dag.

Ranglijst

Het principe is eenvoudig. Wie omhoogloopt, scant op elke verdieping een kastje met de app en ontvangt een punt. Naar beneden lopen telt niet mee; een ingebouwde vertraging voorkomt vals spelen. Met 25 punten kunnen kantoorgenoten bij de inspannende Italian Coffee Bar een cappuccino of smoothie halen. Voor degenen die om gezondheidsredenen geen trap kunnen lopen, zijn er koffiebommen.

49.958

etages

liepen medewerkers in de eerste helft van 2026

55.651

StairPoints

(sommige etages leveren meer dan één punt op)

1.338

producten

werden ingewisseld in de Italian Coffee Bar

De maandelijks ranglijst wordt aangevoerd door Intellectual Property & Technology (IP&T), Finance and Control en Cassatie.

Maandelijks verschijnt op het intranet een ranglijst, gebaseerd op het gemiddelde aantal trappen per actieve deelnemer per afdeling. Wie niet meedoet, telt niet mee voor de afdelingsscore. "We hebben ook nog een soloklassement ingevoerd voor de fanatiekste lopers."

Zelf pakt Oosterveer, wiens afdeling op de tweede verdieping zit, soms nog de lift. Maar over de toekomst van StairPoints twijfelt hij niet. "Als we nu de stekker eruit trekken, hebben we een hoop teleurgestelde collega's. Het succes heeft ons verwonderd en we hopen dat nog meer kantoorgenoten mee gaan doen."

Jeroen van den Heuvel van Finance and Control voert geregeld de StairPoints-ranglijst aan.

Iedere werkdag loopt hij vanaf de fietsenstalling naar de zevende verdieping. **“Ik ben bijna altijd vier of vijf dagen op kantoor. Eén keer een trap op is een punt. Gemiddeld kom ik op 45 punten per week.”**

Fanatiek? Volgens hem valt dat best mee. Toch geeft hij toe dat de ranglijst iets met hem doet. **“Ik ben samen met mijn collega Gosse Dierdorp een keer de strijd aangegaan met de collega’s van het bestuurssecretariaat. Toen liepen we meermaals met de trap helemaal naar de elfde verdieping.”**

Hij doet sinds het begin mee aan StairPoints en heeft inmiddels aardig wat punten gespaard. **“Daarmee trakteer ik mijn collega’s regelmatig op brownies uit de Italian Coffee Bar.”** Lachend: **“Daar zijn StairPoints natuurlijk niet helemaal voor bedoeld, al zijn die brownies natuurlijk mooi meegenomen als extra energie voor de volgende trap.”**

MR. VAN DE WEEK: MARLEEN BOTMAN

Op 1 september 2025 werd Marleen Botman, advocaat-partner bij Pels Rijcken, bijzonder hoogleraar Europees staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit. Daar sprak zij op 10 september 2026 haar oratie uit: 'Ontrafelen en verbinden, de rol van de wetgever in een geïntegreerde rechtsorde'.

Ze wees op de grote uitdagingen die overheden ervaren bij de naleving en tenuitvoerlegging van Unierecht, zoals de complexiteit van regelgeving en de wederzijdse afhankelijkheid tussen Europese en nationale normen.

Haar inspirerende oratie leverde haar de titel 'Mr. van de week' op, toegekend door het juridische platform Mr.

mr-online.nl/marleen-botman-over-de-naleving-en-tenuitvoerlegging-van-het-unierecht/

| FOTO: RENZO GERRITSEN |

Zahra Farshchi wint Sdu FRP Scriptieprijs

Zahra Farshchi, advocaat bij Pels Rijcken, heeft op 7 september de prestigieuze Sdu FRP Scriptieprijs gewonnen voor de beste masterscriptie op het gebied van financieel recht. De scriptie ging over de rol van de AFM bij de afwikkeling van massaconsumentenschade. Hiermee behandelt ze een actueel vraagstuk op het snijvlak van financieel toezicht, handhaving en consumentenbescherming. De Sdu FRP Scriptieprijs is een jaarlijkse onderscheiding voor de beste masterscriptie op het terrein van financieel recht. De prijs wordt toegekend door Lefebvre Sdu in samenwerking met het tijdschrift Tijdschrift Financieel Recht in de Praktijk (FRP).

Vacatures

Werken bij Pels Rijcken

Bij Pels Rijcken werk je aan juridische vraagstukken die er écht toe doen. Als een van de grootste advocatenkantoren van Nederland zijn wij gevestigd op een unieke locatie, direct naast het Centraal Station in Den Haag. Vanuit ons kantoor zetten ruim 340 collega's zich dagelijks in voor hoogwaardige juridische dienstverlening.

Van onze medewerkers werken meer dan 200 professionals als advocaat. Daarnaast zorgen ongeveer 140 collega's in ondersteunende functies ervoor dat onze juridische experts hun werk optimaal kunnen uitvoeren. Samen vormen we een organisatie waarin kennis, samenwerking en professionaliteit centraal staan.

Onze expertise ligt bij juridische vraagstukken met een grote maatschappelijke relevantie. We adviseren en procederen op het hoogste niveau en helpen onze cliënten hun weg te vinden in een complexe en voortdurend veranderende samenleving. Daarbij streven we ernaar om voor onze cliënten een betrouwbaar juridisch kompas te zijn.

Wil jij bijdragen aan een organisatie waar maatschappelijke impact, vakinhoudelijke uitdaging en kwaliteit samenkomen? Dan is werken bij Pels Rijcken misschien wel de volgende stap in jouw carrière.

Ook als je geen vacature ziet die exact bij je past, moedigen we je aan om een open sollicitatie in te sturen. Wij kijken graag met je mee hoe jouw kwaliteiten het beste tot hun recht kunnen komen binnen ons kantoor.

Voor een actueel en volledig vacature-aanbod scan de qr-code of ga naar werkenbijpelsrijcken.nl

JURIDISCH

- I I Advocaat medewerker
sectie Bestuursrecht
(Financieel Toezicht)

NIET JURIDISCH

- I I Assistant
- I I Controller
- I I Medewerker Repro
- I I Medewerker CAD
- I I Medewerker Facilities

Controller:

“Jij bewaakt
niet alleen de
cijfers, je geeft
richting aan
de toekomst”

Blikvanger

Grotius

De musical Hugo de Groot vertelt het bijzondere verhaal van een man die streed voor vrijheid en rechtvaardigheid. Zijn gedachtegoed vormt een belangrijke basis voor het recht.

Als Pels Rijcken sponsoren wij deze musical omdat wij geloven in vrijheid, recht en gelijke kansen voor iedereen. Bij de musical is ook een lesprogramma ontwikkeld. Zie voor meer informatie: hugodegrootdemusical.nl/educatie